

Dokumentasjon og beskrivelse av Mellemværftet i Kristiansund

Utarbeidet av Sverre J. Svendsen, tidl. konservator
ved Nordmøre museum

Innhold

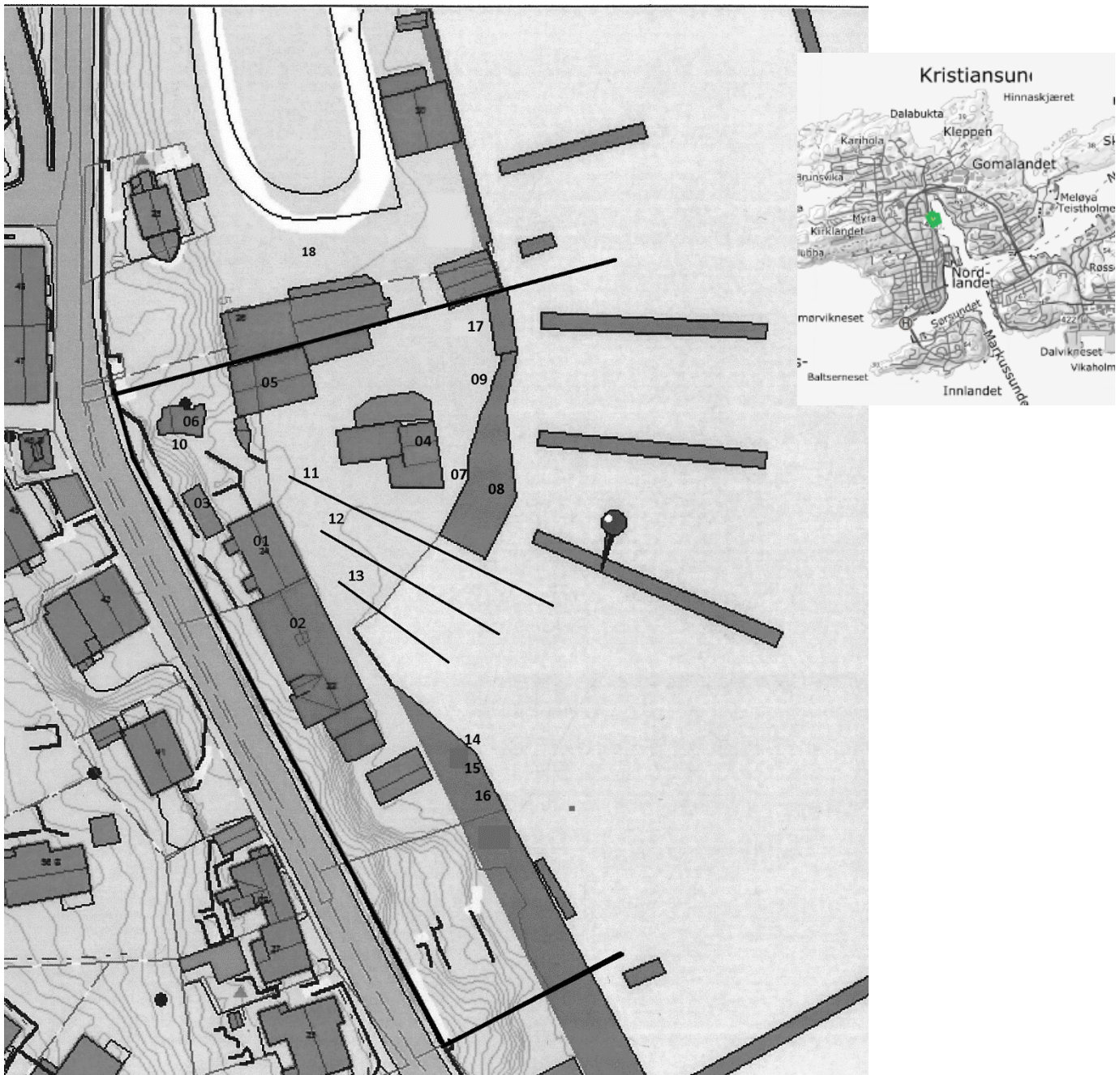
Lokalisering.....	4
Avgrensning av fredningen.....	5
Fasadetegning hovedbygning og verksted	6
Beskrivelse av bygningene.....	8
Bygning nr. 1 - Hovedbygning.....	8
Eksteriør	8
1. UNDERKJELLER.....	10
2. KJELLER	11
3. FØRSTE ETASJE.....	19
4. ANDRE ETASJE	24
5. Loftet	35
Bygning nr. 2 - Verkstedbygget.....	39
Eksteriør	40
Interiør.....	44
1. Første etasje	44
2. Andre etasje.....	46
3. Loftsetasje	50
Bygning nr. 3 - Uthus	51
Bygning nr. 4 - Sagskur	52
Bygning nr. 5 - Materialbrygge	53
Bygning nr. 6 - Vinsjhuset	56
Uteareal nr. 7 – Mellomkaia, fortøyning/krengningsfeste	57
Uteareal nr. 8 – Mellomkaia, kaifront/kaidekke.....	58
Uteareal nr. 9 - Tømmerdokk	59
Uteareal nr. 10 - Steamrenne	59
Uteareal nr. 11 – Slipp, Storhælingen.....	60
Uteareal nr. 12 – Slipp, Mellomhælingen.....	61
Uteareal nr. 13 Slipp, Litjhælingen	62
Uteareal nr. 14 - Smikaia	63
Uteareal nr. 15 - Kran	64
Uteareal nr. 16 - Kran	65
Uteareal nr. 17 - Bekhuskaia	66
Uteareal nr. 18 – Mastefjæra	67
Historie	68
Historiske foto	72

FIGUR 1 MELLEMVÆRFET RUNDT 1920

Lokalisering

Skipsverftet Mellemværftet ligger på vestsiden av Vågen, det indre havneområdet i Kristiansund. Verftet består av 6 bygninger med maskineri og utstyr, 3 slipper, flere kaifronter med diverse påler, festepunkter, kraner, m.m. fordelt i arealet.

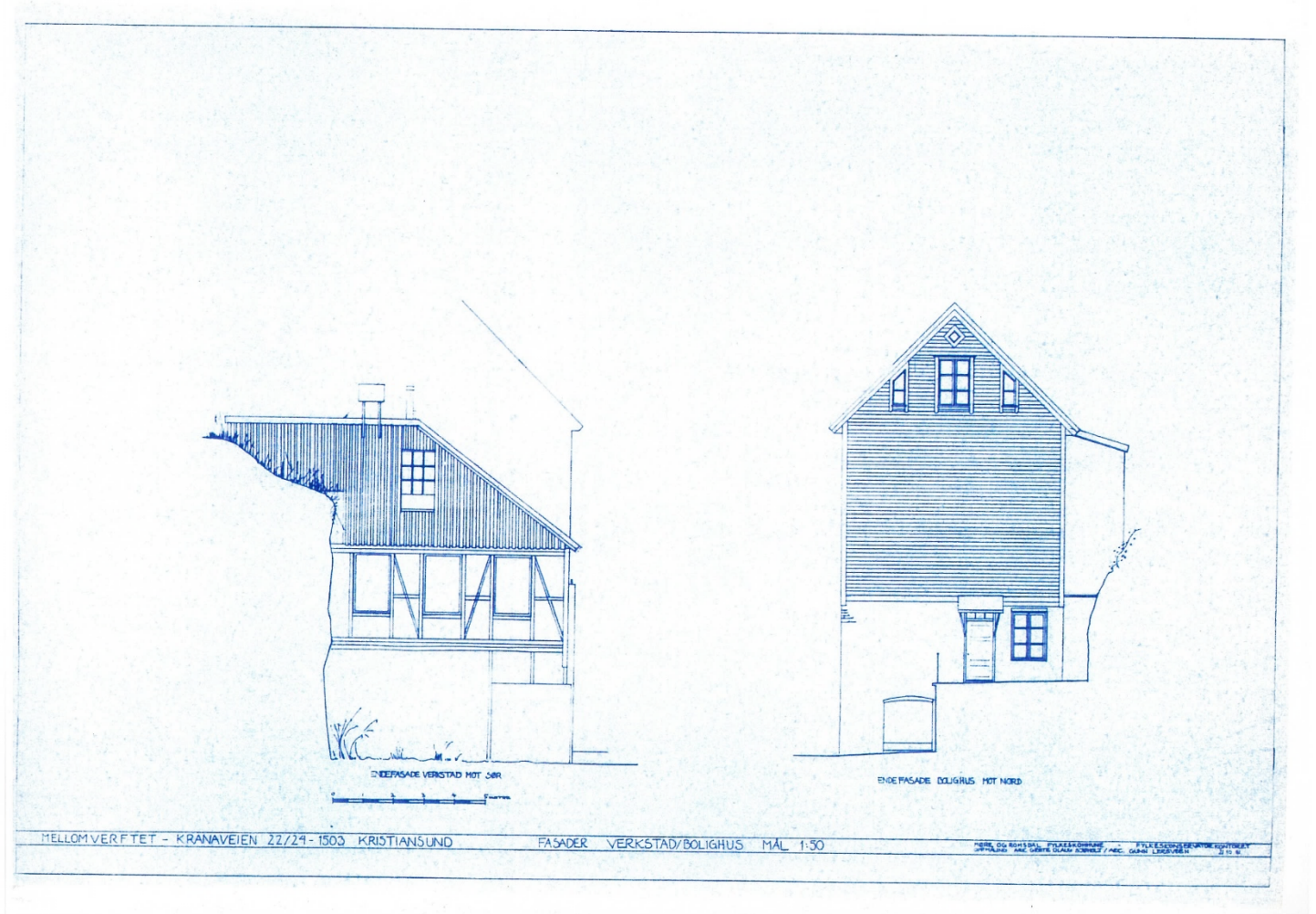

FIGUR 2 MELLEMVÆRFTET BESTÅR AV 3 EIENDOMMER 7/7, 7/8 OG 7/9. NABOEIENDOMMEN I NORD, FLADSETHBRYGGA, TILHØRER OGSÅ STIFTELSEN NORDMØRE MUSEUM. I TILLEGG ER DET INNREGULERT ET UTVIDELSESMÅRÅDET NORD FOR DETTE. NUMMERERING PÅ KART HENVISER TIL BYGNINGER, OBJEKT OG AREAL I TRÅD MED NUMMERERING I DETTE DOKUMENTET.

Avgrensning av fredningen

Bygningene som er foreslått freda etter kml § 15 er markert med gult omriss. Området som er foreslått freda etter § 19 er markert med grønt omriss og skravering.

FIGUR 4 GAVLVEGGENE TIL BYGNING 1. OG 2. BYGNINGENE ER REIST INNTIL BERGVEGGEN OG I VERKSTEDET, BYGNING 2, DANNER BERGVEGGEN DELVIS ROMVEGGEN.

Beskrivelse av bygningene

Bygning nr. 1 - Hovedbygning

FIGUR 5 BYGNING 1 HOVEDHUSET MED LEILIGHETER, KONTOR, SNEKKERVERKSTED OG RUNDHOLTVERKSTED. SETT FRA ØST.

Eksteriør

Bygningen står inntil en bergvegg. I fremkant er fundament/underkjeller på bakkenivå, i bakkant er bakkenivået mellom 1. og andre etasje. Sett fra østsida har bygningen altså 4 etasjer. Fundamentet er murstein og naturstein. Huset er bygd med lafta bord med not og fjær. Liggende dobbelfalset panel. Gråmalt panel, med kontrasterende fargesetting på dør, vindu og listverk – oker vindusinnramming og røde vinduer

Saltak med glaserte flat teglstein på Ø-siden og krumme uglaserte teglstein på V-siden. Sperretak med over- og underliggende bord som tro. To murte piper.

Huset er bygd med 4 leiligheter til verftets eiere samt formannen. I tillegg inneholder den snekkerloft, kontor, rundholtverksted og lager.

På baksiden (V-fasade) er det påbygd bislag/kjøkkeninngang inn til leilighetene (nå ombygd til bad og toalett), sammensatt trappeløp ved bislag og hovedinngang. Dessuten trapp opp fra kontorinngang opp til baksiden av bygningen.

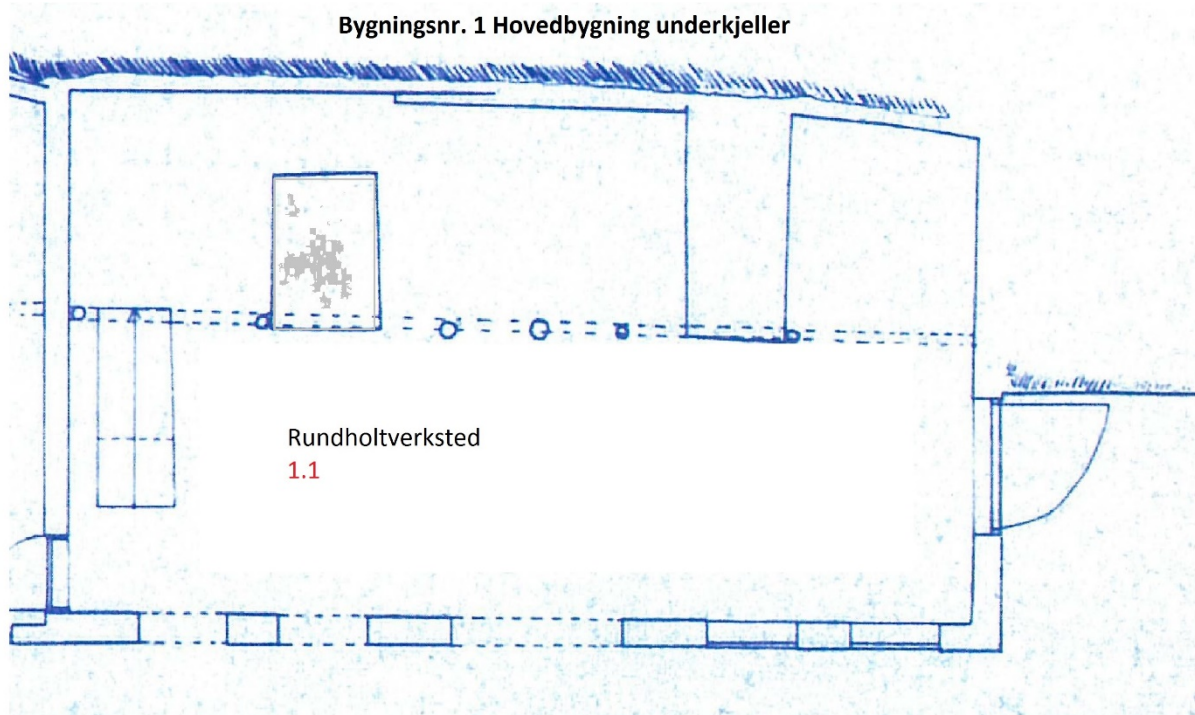

FIGUR 6 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. Ø-VEGG MED INNGANGER TIL LEILIGHETER.

Kjeller, 1. etasje og 2. etasje har hver 6 to-fags vinduer med 6 ruter. Loftsetasjen har i begge ender ett 2-fags vindu med 6 ruter samt et ett-fags vindu med 2 ruter på hver side. I tillegg et enkelt «dianantrute» på mørkeloftet over.

Bueåpninger inn til rundholtverkstedet i underkjelleren. Tilbygd toalett og malingslager i betong i N-enden, fungerer som platting for inngang kontor.

1. UNDERKJELLER

FIGUR 7 FIGUR 8 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING. UNDERKJELLER. PIPEFUNDAMENT T.H. ER MURT LENGER BAKOVER FOR Å BÆRE BAKEROVNEN I ETASJEN OVER.

Rom 1.1 Rundholtverksted

Åpen underetasje/kjeller som vender mot slippene. Opprinnelig brukt til høvling, reparasjon og vedlikehold av rundholter. Dessuten ble blokkene til slippene oppbevart her. 3 buede åpninger i vest vegg, 1 i nordveggen. Murte fundamenter for husets piper i bakkant av rommet danner 3 avlukker som har vært brukt til oppbevaring av slippstyre, verktøykister m.m. Nå innredet med helårsutstillinger med gitter foran.

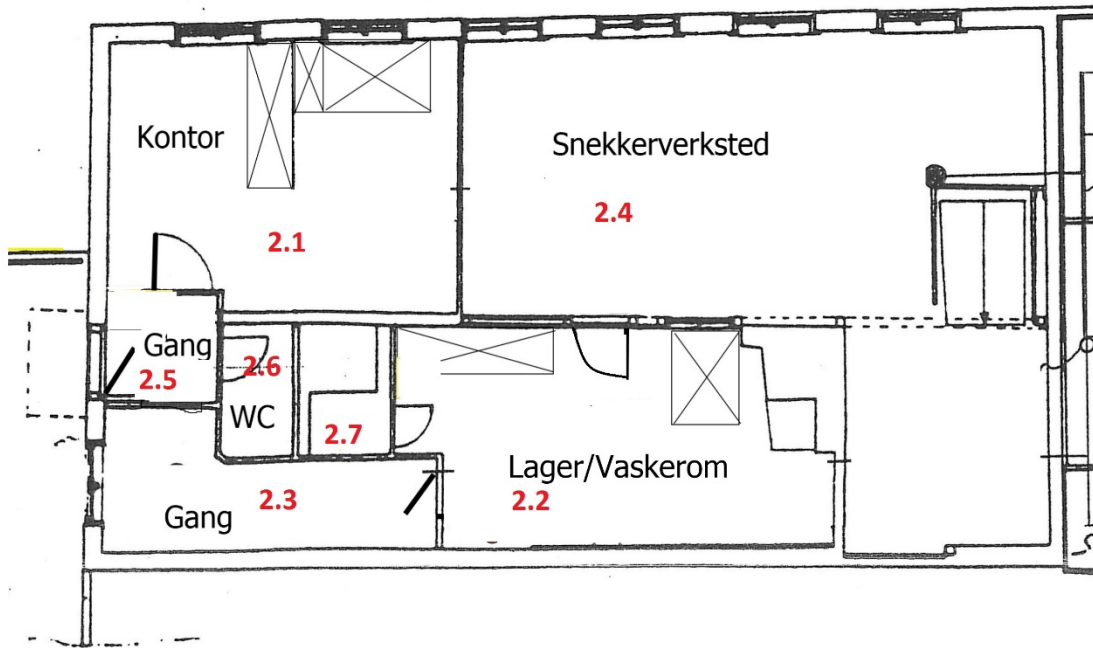
I nordvestre hjørne en veggfast benk med anlegg for lange bord. To av bueåpninger har fått brystning i nyere tid. En kort veggfast benk mellom 2 bueåpninger for oppstilling av tjærepøser, bunnstoffpøser m.m.

FIGUR 8 ROM 1.1 RUNDHOLTVERKSTEDET SETT MOT N.

FIGUR 9 TRAPP FRA RUNDHOLTVERKSTEDET TIL SNEKKERVERKSTEDET ROM 2.4.

FIGUR 10 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING KJELLER.

2. KJELLER

Rom 2.1 Kontor

Kontoret består av det gamle kontoret og spiserommet som er slått sammen. Skilleveggen revet før 1984. Inngang fra nordenden av bygget. Inngangen til spiserommet tidligere fra snekkerverksted (rom 2.4), dør avstengt men ikke innebygd.

Eldre fyllingsdør, vinduer avfaset gerikt og midtpost, malt staffpanel i tak, vegger delvis malt staffpanel, delvis malt plate.

FIGUR 11 KONTOR ROM 2.1 SETT MOT SØ. DØR INNTIL SNEKKERVERKSTED ROM. 2.4 T.H.

FIGUR 12 KONTOR ROM 2.1 SETT MOT NØ. SKILLE MELLOM SPISEROM/KONTOR SYNLIG I TAK/VEGG.

Rom 2.2 Bak-kontor/spiserom.

Opprinnelig brukt som vaskerom/grovkjøkken, senere lager for snekkerverksted, spisemesse fra 1986.

Spor av tidligere grue i sørøst hjørnet. Spor av bakerøvn innebygd i skap i nordenden av rommet. Tidligere inngangsdør i V-vegg, nå gjenbygd. Gulv av pløyde bord, spikret med skipsspiker.

Rom 2.3 Lager/garderobe

Vindu mot nord. Benk og garderobeoppheng fra etter 2005.

FIGUR 13 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING.
LAGERROM 2.3 SETT MOT N.

Rom 2.4 Snekkerverksted

Høvelbenker og verktøykasser er fra den opprinnelige virksomheten. Veggfaste reoler til trepropper (kapuner). Endene av tidligere utstikksbjelker til veranda synlig i taket. Vinduer i V-vegg gir lys til rom 2.2.

Tidligere dør mellom snekkerverksted og kontor er nå gjenbygd. Nyere døråpning til rom 2.2. Tidligere var det vindu inn til rom 2.2 fra 2.1 også.

FIGUR 14 SNEKKERVERKSTED SETT MOT N. DØR INN TIL ROM 2.* T.V., BLÅ DØR INNTIL SPISEROM/KONTOR RETT FRAM

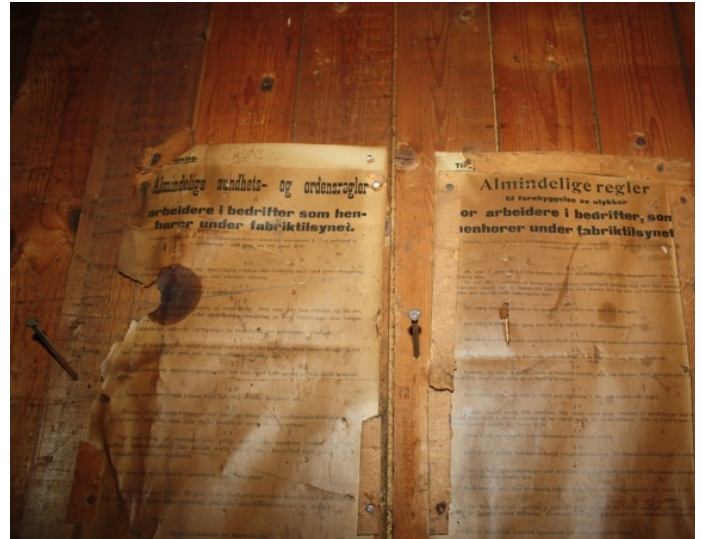
FIGUR 15 ROM 2.4 SNEKKERVERKSTEDET. SETT MOT NØ.

FIGUR 16 ROM 3.4 SNEKKERVERKSTEDET SETT MOT SØ. FASTE HYLLER TIL TREPROPPER, "KAPUNER", I HJØRNET.

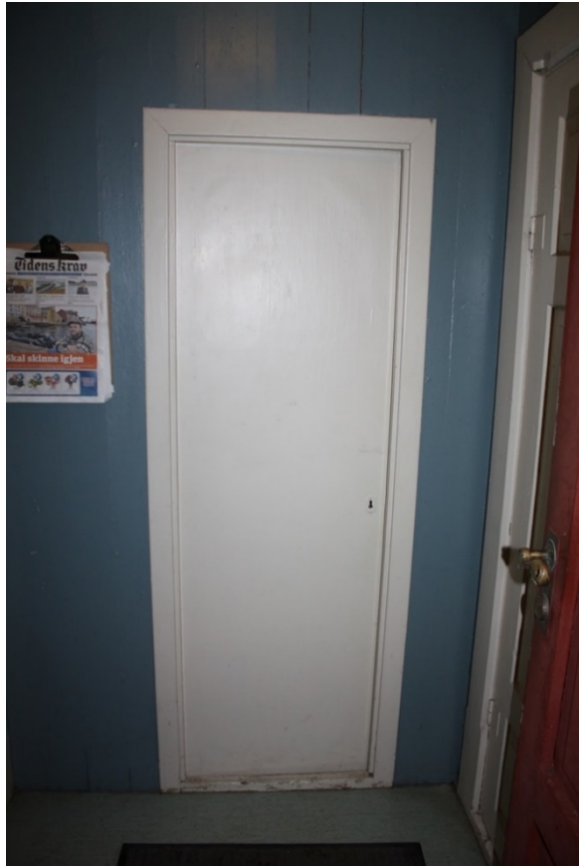
FIGUR 17 ROM 3.4 SNEKKERVERKSTED SETT MOT SV. BEK OG HAMPEFIBRE PÅ GULVET ETTER HÅNDSPINNING AV DREV, DETTE AVMERKER OGSÅ PLASSENE TIL VERKTØYKISTENE.

FIGUR 18 ROM 3.4 SNEKKERVERKSTED. OPPSLAG OVER DØRA INN TIL SPISEROMMET (NÅ AVSTENGT).

Rom 2.5 Vindfang

Vegger av glatte panelbord kant i kant, malt. Moderne vinyl gulvbelegg. Fyllingsdør inntil kontor 2.1 og Gang 2.3, glatt dør inn til WC 2.6.

Rom 2.6 Toalett

Vegger delvis malt mur, delvis malt panel. Malt avfaset panel i taket. Moderne gulvbelegg av vinyl. Moderne toalettskål og servant.

Avløpsrør av fabrikat «Ila».

Rom 2.7 Piperom.

Pipe er ført ned til bunnen av grua foran bakerovnen. Rester av døra til bakerovnen ses t.v.

FIGUR 19 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING ROM 2.7 PIPEROM. DØR INN TIL PIPEROM TIL HØYRE. BAKEROVNEN GIKK BAKOVER I DET SOM I DAG ER SØNDRE DEL AV GANG 2.3.

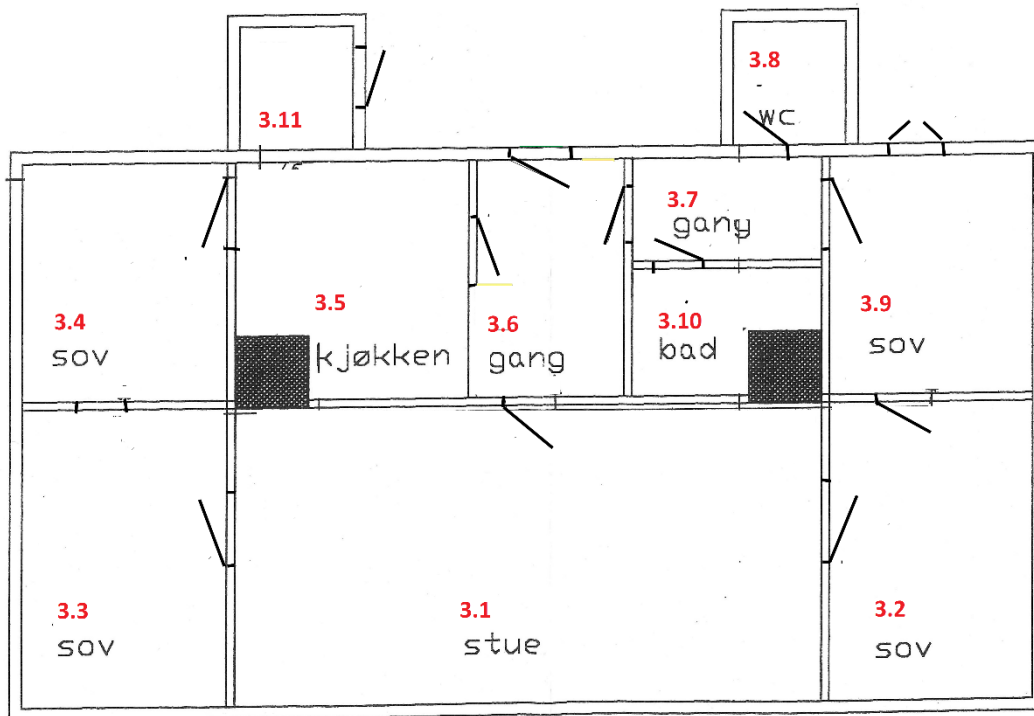

FIGUR 21 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING. PIPEROM 2.7 GJENMURT BAKEROVNÅPNING. SELVE BAKEROVNEN ER FJERNET.

FIGUR 20 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING. ROM 2.7 PIPEROM. PIPE FØRT NED I DEN GAMLE GRUEN. SOTETE PUSSRESTER.

3. FØRSTE ETASJE

FIGUR 22 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING. FØRSTE ETASJE.

Rom 3.1 Storstua

Oppholdsrom.

Søyleovn, 2 stk. mrk. «Gjøvik Støberi nr. 20». Anskaffet etter 1984.

Malte brede golvbord, veggplater med ny stiltapet, malt fornyet staffpanel i tak. Avfaset gerikt og midtpost. Tre fyllinger i dørbladene. Tidligere skillevegg som delte rommet, revet i 1984 – 1986.

FIGUR 23 STORSTUA ROM 3.1 SETT MOT S.

FIGUR 24 STORSTUA ROM 3.1 SETT MOT N.

Rom 3.2 Soverom/kontor

Malte, brede golvbord, delvis malte veggplater delvis naken plankevegg, staffpanel i tak, avfaset gerikt og midtpost, tre fyllinger i dørbladet.

Rom 3.3 Soverom

Malte, brede golvbord, malte veggplater, staffpanel i tak, avfaset gerikt og midtpost, tre fyllinger i dørbladet. Brannmur med avfaset gerikt.

Rom 3.4 Pikeværelset.

Brannmur. Malte, brede golvbord. Laftevegg (plank) med rester av eldre tapet, malt staffpanel i tak. Avfaset gerikt og midtpost. Trefyllinger i dørblad.

FIGUR 25 PIKEVÆRELSE ROM 3.4 SSETT MOT SØ, SOVEROM ROM 3.2 SYNLIG GJENNOM DØRA.

FIGUR 26 PIKEVÆRELSE ROM 3.4 SETT MOT V. DØR INN TIL KJØKKENET ROM 3.5 T.H.

Rom 3.5 Kjøkken

Malte, brede golvbord, malte veggplater og malt puss på brannmuren. Malt, nytt staffpanel i tak, avfaset gerikt og midtpost. Tre fyllinger i dørbladet, nytt dørblad mellom rom 3.5 og 3.6. Nyere kjøkkeninnredning.

FIGUR 27 KJØKKEN ROM 3.5 SETT MOT SV. AVSTENGT DØR MOT TIDLIGERE BISLAG/HVERDAGSINNGANG, NÅ PUMPEROM FOR OVERRISLINGSANLEGG.

FIGUR 28 KJØKKEN ROM 3.5 SETT MOT NØ.

Rom 3.6 Gang

Malte, bred golvbord. Malt, laftet veggplank mot N og V. Malte veggplater mot S og Ø. Malt staffpanel i tak, avfaset gerikt og midtpost. Eldre dørblad mot S og Ø, nyere dørblad mot N.

FIGUR 29 GANG ROM 3.6 SETT MOT V.

Rom 3.7 Gang

Nyere golvbelegg, malt staffpanel på vegg mot N og V, glassfiberstrie mot S og Ø. Malt staffpanel i tak, avfaset gerikt og midtpost. Eldre fyllingsdør mot V, nyere fyllingsdør mot N, Ø og S.

FIGUR 30 ROM 3.7 GANG. SETT MOT N.

Rom 3.8 Toalett.

Moderne overflater i golv, vegg og tak. Moderne dusj og vask. Tidligere spiskammers og kjøkkeninngang/hverdagsinngang. Dør synlig fra utsiden, gjenbygd på innsiden.

FIGUR 31 ROM 3.8 TOALETT. SETT MOT NØ.

FIGUR 32 ROM 3.8 TOALETT. SETT MOT NØ.

Rom 3.9 Soverom.

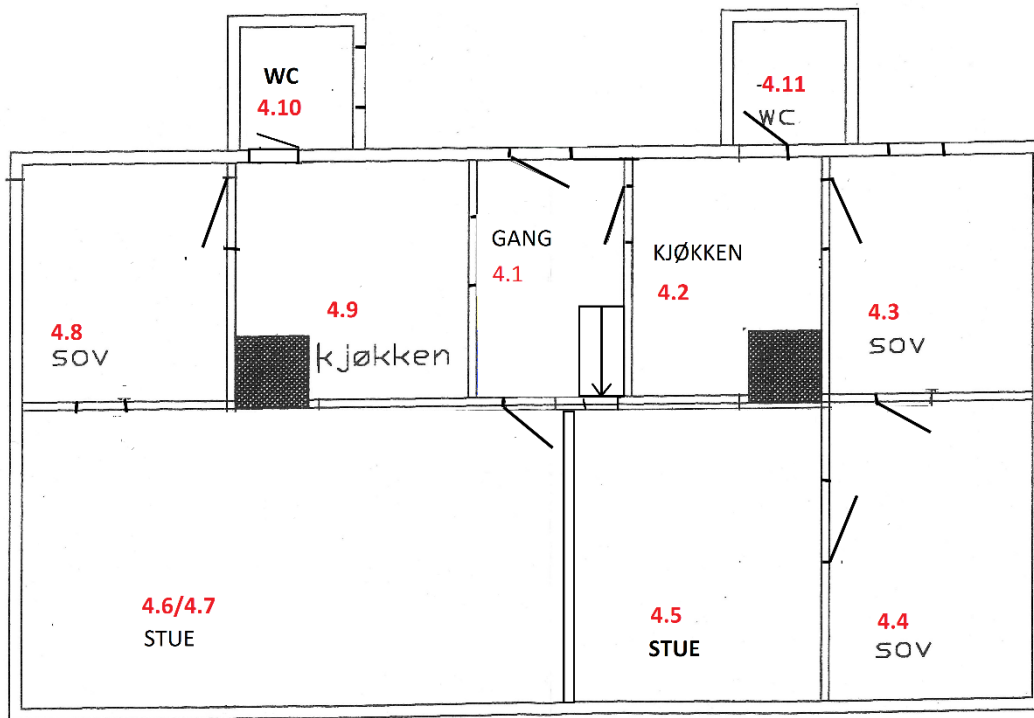
Nyere golvbelegg, oljet eller malt laftet veggplank, avfaset gerikt, eldre fyllingsdør mot Ø, nyere fyllingsdør mot S. Brannmur med avfaset gerikt.

FIGUR 33 ROM 3.9 SOVEROM. SETT MOT V.

4. ANDRE ETASJE

Bygning nr. 01 Hovedhuset 2. etasje

FIGUR 34 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING. ANDRE ETASJE. FRA STUE 4.5 GÅR EN DØR TIL GANG 4.1 UNDER LOFTSTRAPPA.

Rom 4.1 Gang

Golvbelegg med eikeparkettmønster (50-talls), malt laftet veggplank, dels malt dels umalt staffpanel, avfaset gerikt og tradisjonelle fyllingsdørblad. Eldre tretrapp.

FIGUR 35 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. ROM 4.1 GANG. SETT MOT V.

FIGUR 36 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. ROM 4.1 GANG SETT MOT Ø. DØR INN TIL SUTE 4.5/4.6 T.H.

Rom 4.2 Kjøkken

Eldre kjøkkeninnredning mot Ø-vegg, nyere kjøkkeninnredning mot V-vegg.

Malte golvbord, malt laftet veggplank (oljet mot S), staffpanel i tak. Avfasett gerikt, eldre fyllingsdørblad mot Ø og S. Moderne skyvedør mot N.

FIGUR 37 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. KJØKKEN 4.2. SETT MOT NV.

FIGUR 38 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. KJØKKEN 4.2. SETT MOT S.

FIGUR 39 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. KJØKKEN 4.2. SETT MOT SØ. ELDRE KJØKKENINNREDNING.

FIGUR 40 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. KJØKKEN 4.2 SETT MOT NØ. MALT PIPE.

Rom 4.3 Soverom

Malte golvbord, malt glassfiberstrie på vegg, malte plater i tak, moderne skarpkantlistverk, brannmur med avfaset gerikt, eldre fyllingsdørblad mot Ø.

FIGUR 41 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. ROM 4.3 SOVEROM.
SETT MOT NV.

FIGUR 42 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET. ROM 4.3 SOVEROM.
SETT MOT NØ. DØR INN TIL ROM 4.4.

Rom 4.4 Stue

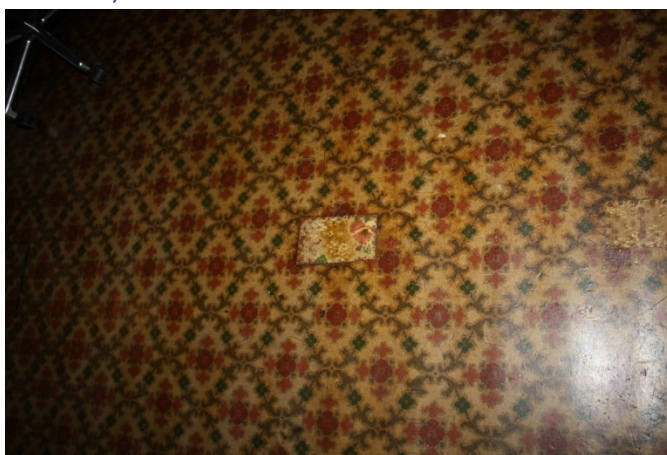
Eldre golvbelegg, malt glassfiberstrie på vegg, malte plater i tak, moderne skarpkantgerikt, eldre fyllingsdørblad.

FIGUR 43 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING ROM 4.4 SOVEROM.
SETT MOT Ø.

FIGUR 44 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING ROM 4.4 SOVEROM
SETT MOT V. DØR INN TIL ROM 4.3

FIGUR 45 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING ROM 4.4
GULVBELEGG MED REPARASJON.

FIGUR 46 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING ROM 4.4 SOVEROM.
ELDRE TAKLAMPE.

Rom 4.5 Stue

Malte golvbord, olja laftet veggplank mot N og V. Ny umalt liggende rustikkpanel mot S og Ø, malte takplater, brannmur med avfaset gerikt, moderne peisovn, moderne skarpkantgerikt mot Ø og N, eldre fyllingsdørblad og avfaset gerikt mot V.

FIGUR 47 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.5 STUE. SETT MOT SV. DØR TIL GANG 4.1.

FIGUR 48 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.5 STUE. SETT MOT NØ.

FIGUR 49 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.5 STUE. SETT MOT NV.

FIGUR 50 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.5 STUE. SETT MOT V.

Rom 4.6/4.7 Stue

Tidligere separate rom som nå er slått sammen.

Malte golvbord, nytt stiltapet (1990), nyere staffpanel i tak, avfaset gerikt og midtpost. Nyere profilert taklist, eldre fyllingsdørblad, brannmur med senere påmalt bord etter spor i eldre malingslag.

FIGUR 51 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING ROM 4.6/4.7 STUE.
SETT MOT SØ. BJELKE I TAKET ANGIR TIDLIGERE ROMSKILLE.

FIGUR 52 BYGNING NR. 1 HOVEDBYGNING ROM 4.6/4.7 STUE.
SETT MOT NØ.

FIGUR 53 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.6/4.7 STUE.
SETT MOT NØ.

FIGUR 54 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.6/4.7 STUE.
SETT MOT NV.

Rom 4.8 Soverom

Malte golvbord, nyere stiltapet, malt staffpanel, staffpanel i tak, avfaset gerikt, nyere profilert taklist. Eldre fyllingsdørblad, brannmur med avfaset gerikt.

FIGUR 55 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.8 SOVEROM.
SETT MOT V. DØR INN TIL ROM 4.9 KJØKKEN.

FIGUR 56 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.8 SOVEROM.
SETT MOT V.

FIGUR 57 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.8 SOVEROM.
SETT MOT NØ.

Rom 4.9 Kjøkken

Nyere golvbelegg. Bredt, nyere faspanel. Staffpanel i tak. Eldre fyllingsdørblad, avfaset gerikt. Moderne midtpostprofil. Moderne kjøkkeninnredning.

FIGUR 58 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.9 KJØKKEN.
SETT MOT NV.

FIGUR 59 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.9 KJØKKEN SETT
MOT NØ.

Rom 4.10 Bad

Moderne golvbelegg, respatex på vegger. Umalt geifuspanel i tak. Moderne gerikt, eldre fyllingsdørblad. Nyere klosettskål og dusj. Tidligere spiskammers, kjøkkeninngang/hverdagsinngang. Dør synlig fra utsiden, gjenbygd på innsiden.

FIGUR 60 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.10 WC SETT MOT SV.

FIGUR 61 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.10 WC DØR FRA ROM 4.0 KJØKKEN TIL WC 4.10.

Rom 4.11 Bad

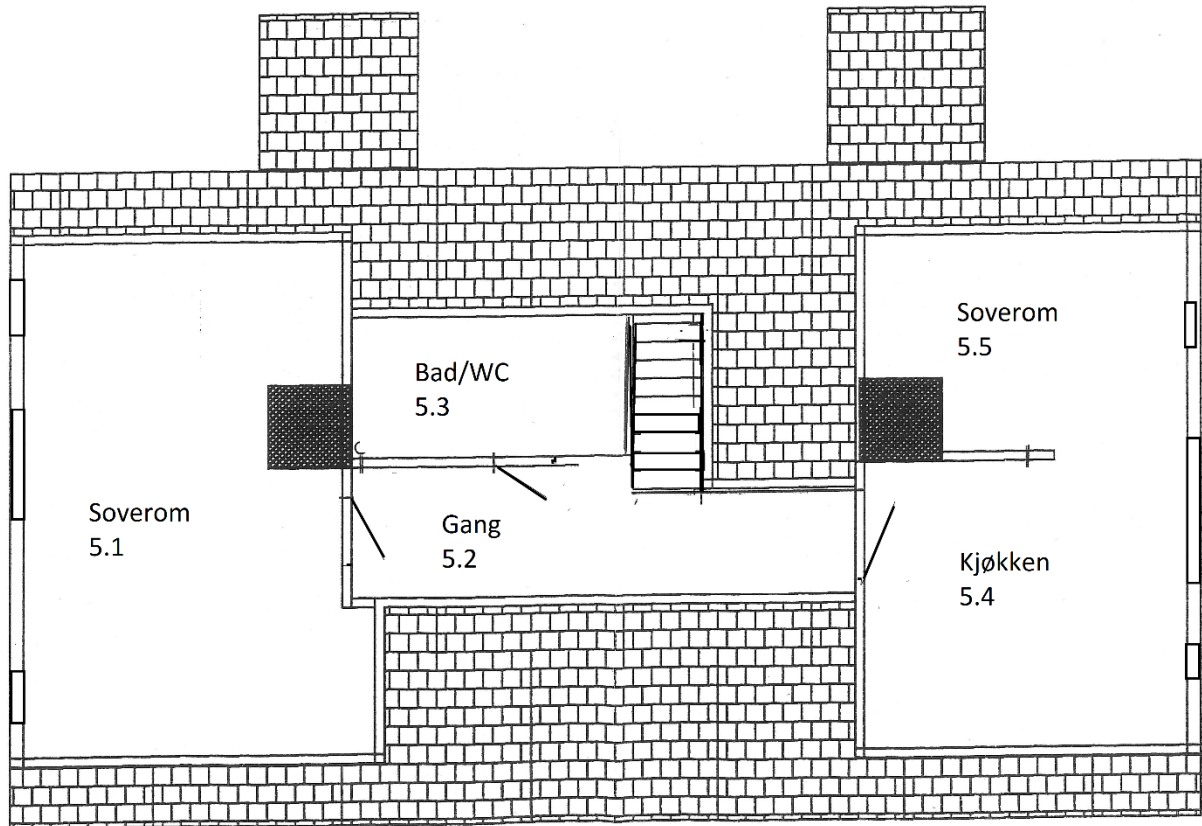
Moderne golvbelegg, umalt staffpanel i vegg, malt staffpanel i tak. Avfaset listverrk rundt dør og vindu, nyere taklist og moderne klosettskål og vask. Tidligere spiskammers, kjøkkeninngang/hverdagsinngang. Dør synlig fra utsiden, gjenbygd på innsiden.

FIGUR 62 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 4.11 BAD

5. LOFT

Bygning nr. 1 Hovedhuset
Loftet

Rom 5.1 Soverom

Moderne staffpanel, malt, Malt gulv. Veggfaste senger fra 1980-tallet.

FIGUR 63 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.1. SOVEROM. SETT MOT SØ.

FIGUR 64 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.1 SOVEROM. SETT MOT NØ.

Rom 5.2 Gang

Vegg av malte staffpanel, tak av malte huntonittplater. Malte golvbord. 2 eldre fyllingsdører, 1 av nyere dato inn til badet. På østveggen 4 boder med knagger og lys.

FIGUR 65 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.2 GANG SETT MOT N. BODER I VEGGEN T.H.

FIGUR 66 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.2 GANG. SLLITTE GOLVBORD.

FIGUR 67 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.2 GANG.
INTERIØR BOD, ALLE BODENE UTSYRT LIKT MED FORSEGGJORTE
KNAGGEREKKER I SAMME UTFØRELSE.

5.3 Bad/WC

Tak av malt staffpanel. Vegg av baderomsplater. Golvbelegg av vinyl. Moderne servant, toalettskål

FIGUR 68 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.3
BAD/WC. SETT MOT V. TAKLUKE SOM VINDU.

FIGUR 69 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.3 BAD/WC SETT MOT N.

5.4 Kjøkken

Malt tak- og veggpanel, staffpanel. Skillevegg delvis brannmur, delvis stående panelbord kant i kant. Malte golvbord. Veggfast seng i Ø fra 1980-tallet.

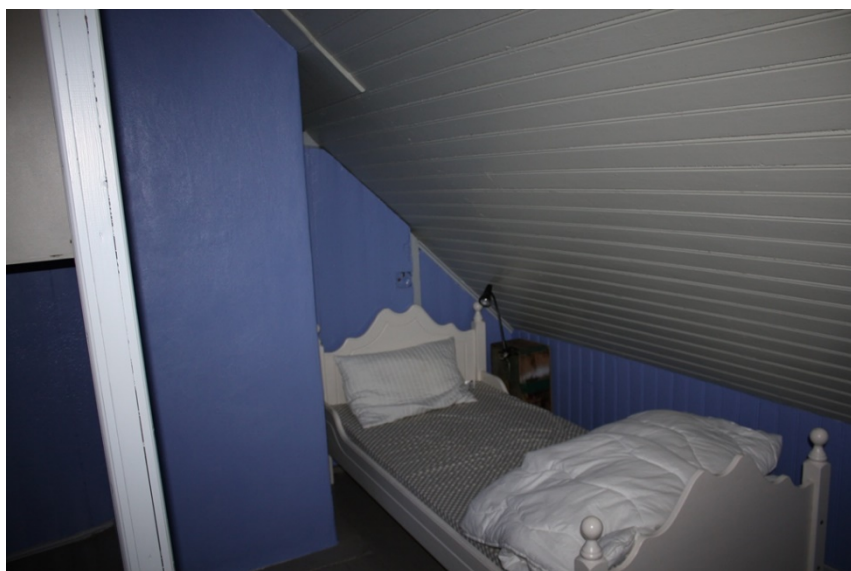
FIGUR 70 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.4 KJØKKEN SETT MOT NV.
SKILLEVEGG MOT ROM 5.5 SOVEROM T.V.

FIGUR 71 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.4 SETT MOT N.

Rom 5.5 Soverom

Malt tak- og veggpanel, staffpanel. Skillevegg delvis brannmur, delvis stående panelbord kant i kant. Malte golvbord.

FIGUR 72 BYGNING NR. 1 HOVEDHUSET ROM 5.5 SOVEROM SETT MOT SV.

Bygning nr. 2 - Verkstedbygget

Verksteder: mekanisk verksted, maskinverksted, smie, riggeloft.

FIGUR 73 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGGET SETT MOT V. SLIPPENE MELLEMHÆLING OG LITJHÆLING I FORGRUNNEN.

FIGUR 74 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGGET SETT MOT NV. SLIPP LITJHÆLING T.H. KLOKKETÅRN I GAVLEN.

Eksteriør

Verkstedbygningen ligger lengst i sør i bygningskomplekset. Den er bygd inntil berget i vest, berget er sprengt ut for å få plass til bygget. Bygningen er reist i utmurt bindingsverk på et fundament av tørrmuret stein, delvis rett på berget. Gavlene er kledd med stående tømmermanspanel. Bygningen har saltak tekket med galvanisert bølgeblekk. Opprinnelig tekket med tjærepapp. Den har saltak med lufting i takrytter. Taket er løftet på den ene siden i sørenden, delvis bygd over berget bak bygningen. Dette for å tillate inngang fra baksida i gavlen, som siden er tettet igjen. Spor av denne inngangen ses ennå på innsiden. Et ark i taket lenger nord gir nå inngang fra baksida.

FIGUR 75 BYGNING NR. 2 VERKSTEDBYGGET. SETT MOT SØ.
TAKUTSPRING MED INNGANG.

FIGUR 76 BYGNING NR. 2 VERKSTEDBYGGET. GAVLEN I S MED
KLOKKETÅRN. TIDLIGERE INNGANG I OMRÅDET MELLOM BERGET
OG VINDUET.

Bygningen er reist kort tid før 1879, ifl. branntakst av 18.03 1879, og er det eldste av bygningene som står på verftet i dag. I nord er bygningen sammenbygd med bolighus/snekkerverksted. Østfasaden er vendt mot slippene med 7 vinduer og 2 porter i 1. etasje og 8 vinduer i 2. etasje. Vinduene i første etasje er ettfags med 15 ruter med ett unntak. I en gjenmurt buet åpning er satt inn et 12-rutet vindu. I 2. etasje er 8 ettfags vinduer med 12 ruter. I Sør-gavlen er 4 vinduer: 3 ettfags vinduer med 12 ruter i 2. etasje og 1 ettfagsvinduer med 9 ruter i loftsetasjen. I N-gavlen er 1 vindu i loftsetasjen. Vinduene er store for å kunne gi mye dagslys til verkstedene inne. Noen av vinduene er delvis blendet nederst pga. arbeidsforhold på innsiden. Noen av vinduene har en hengslet rute, en endring fra nyere tid som er forklart av informanter som nødvendig for å stikke ut skøteledninger. Noen har også omtalt dem som «gauleluker».

Fasaden viser spor etter flere endringer, særlig en gjenmurt åpning med buet topp. Denne stammer fra perioden 1891 til ca. 1915 da maskinparken ble drevet av en dampmaskin der kjelen ble plassert utenfor murene av sikkerhetsmessige årsaker. En skyvedør ut fra 2. etasje med kran og løpekatt tillater inn- og utheising av større, tyngre gjenstander. Denne døren skyves vertikalt nedover fasaden og er balansert av lodd med snor som løper i trekasser på hver side.

Deler av bindingsverket er erstattet med betong, trolig pga. råteskader.

FIGUR 77 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGNINGEN. VINDUER I 1. OG 2. ETASJE VISER ENDRINGER FORÅRSAKET AV BRUKSFORHOLD PÅ INNSIDEN. HENGSLER LUKE I EN RUTE. RÅTESKADER I BINDINGSVERKET REPARERT MED BETONG. HODET TIL SLIPPEN "LITJHÆLING" I VENSTRE KANT.

FIGUR 78 BYGNINGNR. 2 VEKSTEDBYGNINGEN. VINDU TIL SMIE, ROM 1.1. LODDKASSER PÅ HVER SIDE AV VINDUET TIL SKYVEDØR INNTIL 2. ETASJE. NEDERSTE DEL AV SKYVEDØREN SES I ØVRE BILDEKANT.

Et pulttak er bygd på sørenden av huset med øvre ende mot berget i vest. Under dette taket er jernlager for smia og kile/bukk/plankelager for slippene. Dette skuret er rester av et større lagertur som strekte seg over hele tomta sør for verkstedet.

På vestsiden av verkstedet er terrengnivået på høyde med etasjeskillet mellom 2. etasje og loftet. På vestsiden av taket et takutspring med dør som gir adgang til huset. Dette var inngangen til verkstedet for arbeidere som kom landeveien. Adkomst på kaisiden var bare mulig fra sjøen inntil området i nord for Mellemværftet ble fylt igjen på slutten av 1950-tallet. Under takutspringet er en del av den opprinnelige taktekinga, tjærepapp, bevart.

På mønet er en lufteluke som takrytter. I sørenden av taket er montert et lite klokkeårn med matklokke.

FIGUR 79 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGNINGEN. PORT INN TIL METALLSTØPERIET. LUKE I FORGRUNNEN GIR ADGANG TIL DRENERING UNDER BYGGET.

FIGUR 80 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGNINGEN. NORDRE ENDE SAMMENBYGD MED BYGNING 1 HOVEDHUSET. BETONG ERSTATTER BINDINGSVERKET.

FIGUR 81 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGNINGEN. FASADEN MOT ØST. SLIPPEN "LITJHÆLING" T.V.

Interiør

I første etasje er det to rom, i andre etasje er det ett stort og tre mindre rom, loftet er ett stort rom.

I første etasje er veggene innvendig delvis pusset bindingsverk, delvis støpt betong. Mot vest er veggene delvis dannet av berget bak bygningen. I følge muntlig tradisjon var bakveggen opprinnelig bare berg, veggene i støpt betong skal ha kommet senere.

1. Første etasje

Rom 1.1 Smie

I det ene rommet i første etasje er innredet en smie med to esser oppmurt i murstein: en vanlig esse og en langesse. Hver esse har en firkantet røykhette av klinket jernplate. Pipe av stålrør fra disse går gjennom alle etasjene. Essene har hver sin elektrisk vifte som forsyner avlen med luft.

To maskinhammere står montert i nordøstre hjørne av smia. Disse er montert i smia etter 1984. Det var ikke maskinhammere i smia i drifts tida 1856 – 1978. Maskinhammerne kommer fra andre verft i byen Den ene, en fjærhammer, er muligens av norsk fabrikat og ble opprinnelig brukt i Fyr- og Merkevesenet. Den ble brukt på Kristiansund mekaniske verksted og båtbyggeri i mange år til smiing av beslag til trålparavaner. Den andre maskinhammeren, en trukklufthammer, er av tysk fabrikat og ble brukt i smia på Storvik mekanisk verksted.

I veggen mot øst er en dobbelhengslet portal. En arbeidsbenk med skruestikke er fast montert i østveggen under vinduet. En høyere arbeidsbenk er montert fra sørøstre hjørne og mot midten av veggen.

Bærende konstruksjon i taket er forsterket med en jerndrager. Smia har jordgolv.

FIGUR 82 ROM 1.1 SMIE. LANGESSA T.V. OG VANLIG ESSE T.H. BAKVEGG DELVIS AV BETONG, DELVIS AV BERG. JORDGOLV.

Rom 1.2 Metallstøperi

Opprinnelig metallstøperi. I sørøstre hjørne står en frittstående smelteovn. Avtrekk for denne går gjennom østre vegg. Avtrekksrøret er laget av skorsteinen fra et dampskip. Etasjeskillet dannes av kraftige bjelker med ekstra bæring via en stolperække midt i rommet. Stolpene er sekundært benyttet skipsmast. Til puter opp på stolpene under takbjelken er gjenbrukt biter av eikespant med synlige trenagler.

En arbeidsbenk med skruestikke er fast montert i sørveggen mot smia. Faste hyller og skap over og ved siden av. Fra sørvestre hjørne langs vestveggen er montert en arbeidsbenk med hylle over. I nordveggen mot nabohuset er montert reoler for stangjern, rør, lange gjenstander. En stor dobbel smergelskive er montert på gulvet. Løpekatt i tak. Hengelagre for tidligere remdrift er montert i bjelkelaget.

En dobbelhengslet port med dør til personinngang gir inngang fra kaia. En dør i nordveggen gir inngang fra rundholtverkstedet under bolighuset/snekkerloftet.

To frittstående boresøyler står montert langs østveggen. Den mindre av disse er opprinnelig utstyr, den større er flyttet til Mellemværftet fra Storvik mek. Verksted etter 1984.

Metallstøperiet har gulv av støpt betong. En luke i gulvet gir adgang til en brønn.

FIGUR 83 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGGET ROM 1.2. MOT SØR. STOLPENE AV AVKAPPET SKIPSMAST. PUTER UNDER DRAGER AV SKIPSSPANT AV EIK MED TRENAGLER I.

FIGUR 84 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGGET. ROM 1.2 SØ HJØRNET. AVTREKKSØR AV SKORSTEIN FRA DAMPSKIP. SMELTEOVN.

FIGUR 85 BYGNING 2 VERKSTEDBYGGET. ROM 1.2 METALLSTØPERIET. SV-HJØRNET MED DØR INN TIL SMIA, ROM 1.1. VEGGFASTE HYLLER OG BENK.

FIGUR 86 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGGET NØ-HJØRNE. DØR FRA UNDERKJELLER I BYGNINGNR. 1 INN TIL ROM 1.2 METALLSTØPERIET I VERKSTEDBYGGET.

2. Andre etasje

Rom 2.5 Maskinverksted

Rommet har vært innredet som maskinverksted med omtrent samme maskinpark fra bygget ble oppført 1875-1879. Bindingsverksveggene er innvendig pusset i sør, øst og nord. I vest en vegg av stående plank. Synlig berg i trappegangen opp fra 1. etasje og i trappegangen opp til loftet.

Verkstedet har garderobeskap på vestveggen, hyller i nordvestre hjørne, arbeidsbenk med skuffer mot østvegg, sekretær/ståpult mot østre vegg, arbeidsbenk mot sørveggen. Løpekatt til døråpning i sørøstre hjørne. Svingkran av stål festet til den sørligste frittstående stolpe, der det også er montert arbeidsbenk. Ovn (fra en tysk bunker) tilknyttet røyrrør fra esse i 1. etasje. Hengebukker med lager for remdrift festet i etasjeskillets bjelker, reimskiver og reim. Arbeidsbenk ved nordligste stolpe.

Maskinparken: kaldsag (laget på Mellemværftet), stålhøvel (shaping) med reimdrift, boresøyle med reimdrift (a/s Hynnes Maskinforretning, Trondhjem), dreiebenk (brødrene Sundt, etbl. 1890, Verktøymaskinforretning, Kristiania), dreiebenk, veggfast kompressor på sørveggen.

Tregulv i hele etasjen. Forsterking ved enkelte maskiner. En dør i bakveggen gir adgang til rommet mellom bygget og bergveggen. Her har overflatevann ført i en slang til bruk i verkstedet.

FIGUR 87 MASKINVERKSTED ROM 2.5
SETT MOT NV.

FIGUR 88 MASKINVERKSTED ROM 2.5
SETT MOT SØ. KALD SAG T.H.
FORGRUNN, SHAPING T.V. FORGRUNN.

FIGUR 89 MASKINVERKSTED ROM 2.5.
KALDSAG TIL SKJÆRING AV STORE
METALLENGDER, BYGD PÅ
MELLEMVÆRFETET.

FIGUR 90 MASKINVERKSTED ROM 2.5.
SHAPINGMASKIN, DREVET AV SENTRAL
REIMDRIFT.

FIGUR 91 MASKINVERKSTED ROM 2.5.
METALLDREIEBENK MED ELEKTRISK
MOTOR. OPPRINNELIG DREVET MED
FOTTRØE, TROLIG EN DEL AV DEN
OPPRINNELIGE MASKINPARKEN.7

FIGUR 92 MASKINVERKSTED ROM 2.5.
DREIEBENK FOR LANGE LENGDER,
DREVET MED SENTRAL REIMDRIFT.

FIGUR 93 MASKINVERKSTED ROM 2.5. VEGG MOT S MED VEGGFAST ARBEIDSBENK OG TRYKKLUFTSBEHOLDER PÅ VEGGEN.

FIGUR 94 MASKINVERKSTED ROM 2.5. DETALJ AV BÆRESTOLPE, SEKUNDÆRT BRUKT SKIPSMAST, MED SPOR ETTER ***.

Rom 2.6 Kontoret

På vestveggen et lite formannskontor med fyllingsdør. Veggfaste hyller på alle vegger, skrivebord i nordre ende.

FIGUR 95 MASKINVERKSTED ROM 2.5. DØR TIL FORMANNSKONTOR ROM 2.6.

FIGUR 96 FORMANNSKONTOR ROM 2.6.

FIGUR 97 MASKINVERKSTED DØR TIL TAVLEROM 2.7.

FIGUR 98 TAVLEROM 2.7 SVINGBAR UTSTILLING MONTERT FORAN SIKRINGSTAVLE.

Rom 2.7 Tavlerom

Opprinnelig lager og kontor, tavlerom fra ca. 1930. Den gamle, åpne tavla ble erstattet med moderne lukkede sikringsskap i 2000 etter pålegg. Vinduet har fått den ene ruta erstattet med treluke til utstikking av skjøteledning. Innredet med utstillings-skjerner på alle vegger som skjuler sikringsskapet i 2009,

Rom 2.8 Skruelager

Lagerbod i nord med skillevegg og dør av gjerdenetting. Fastmonterte hyller til skruer o.l., med dimensjoner merket på hyllenes framkant. I taket en luke til loftet. Tidligere var det en luke i bodgulvet også.

FIGUR 99 MASKINVERKSTED 2.5. SKRUELAGER ROM 2.8. SKILLEVEGG AV STENDERE OG NETTING.

FIGUR 101 MASKINVERKSTED RO 2.5. SKRUELAGER ROM 2.8 VEGGFASTE HYLLER MED DIMENSJONER MERKET I FREMKANT. ALLE HYLLENE HADDE SLIK MERKING, NOEN FJERNET ETTER 1984.

FIGUR 100 MASKINVERKSTED ROM 2.5. DØR TIL SKRUELAGER ROM 2.8. DØR LAGET AV SEKUNDÆRT BRUKT SYKEBÅRE.

Rom 2.9 Trapperom

I nordvestre hjørne et mindre rom med elektrisk motor, «sleperingsmotor», til drift av maskinparken via svinghjul og reimdrift. Vegger av stående plank. En bratt trapp ned til første etasje og opp til loftet.

FIGUR 102 BYGNINGNR. 2 VERKSTEDBYGGET. ROM 2. 9 TRAPPEROM. ELEKTRISK MOTOR SOM DRIVER DET SENTRAL REIMSYSTEMET I MASKINVERKSTED, ROM 2.5.

3. Loftsetasje

Rom 3.1 Riggeloft

Rommet ble brukt til vedlikehold av skipsrigg; stående rigg ble oppspent til kledning og impregnert med bek og tjære. Tykt lag av tjæresøl og hampefiber på gulvet. Liten tretrapp fra inngang i V, tretrapp i hver ende til etasjen under, luke i gulvet i nordre del for opphiving av rigg (tilsvarende luker i golvne nedenunder). Luke i gulvet over maskinverkstedet for å heise opp gjenstander til lagring på loftet. Hånd sveiv til dette formålet montert på stolpe i nærheten. Spor etter den eldste døren i S-fasaden. Rør og stålstenger ble lagret på hanebjelkene.

FIGUR 103 ROM 3.1 RIGGELOFT

FIGUR 104 ROM 3.1 RIGGELOFT. TYKKE LAG AV BEK OG HAMPEFIBER PÅ GULVET ETTER RIGGEARBEID.

FIGUR 105 ROM 3.1 RIGGELOFT. SETT MOT NV. GELENDER RUNDT TRAPP NED TIL MOTORROM 2.*

FIGUR 106 ROM 3.1. OPPRINNELIG TAKTEKKING FRA 187* SYNLIG OVER UTGANG MOT V.

Bygning nr. 3 - Uthus

Lager/vedbod på en etasje. Konstruert i enkelt bindingsverk, enkelt pulttak teknet med bølgeblikk. Sperretak, med takbord av over/underligger. Kledning av stående kantlagte bord mot Ø – ellers liggende, dobbelfalset panel med staffprofil. Utvendig panel er hvitmalt, grønmalte dører. 4 labankdører med stående panel mot V. Eldre utelampe på SV-hjørne. Enkelgesimskasserenne med taknedløp av blikk. 4 boder, støpt golv. Støpt grunnmur. Utvendig trapp ved SV-hjørne, støpt plating mot V.

FIGUR 107 BYGNING 3 UTHUS. BISLAG TIL HOVEDHUSET T.H., TRAPP MED NEDGANG TIL VERFTSOMRÅDE MELLOM HOVEDHUSET OG UTHUSET. TRAPP OG OPPGANG TIL KRANAVEIEN T.V.

Bygning nr. 4 - Sagskur

Består av 2 deler: eldste del opprinnelig båndsagskur fra ca. 1930, nyere del fra 1991: rekonstruksjon av tidligere sirkelsag/tømmersagskur. Til saging av skipstømmer.

Eldste del:

Saltak. Taksperr med bete, skråstivere mellom bete og sperr. Hovedkonstruksjon i bindingsverk. Veggene kledd med bølgeblekk i N- og S-fasade, kantstilt, vertikalpanel i gavlvegger. Storskyveport i Ø-vegg. Mindre hengslet labankdør med skyvedør på siden i V-vegg.

Nyere del:

Pulttak. Tak med ren sperrekonstruksjon. Hovedkonstruksjon i stolpe/dragerkonstruksjon. Alle vegger med kantstilt, vertikalpanel i veggene. Skyveport i V-vegg.

Begge takene tekket med bølgeblekk.

Platting foran port nærmest kaia (Ø-vegg). Brede golvbord i begge. Støpt grunnmur i eldste del, syllstokk på syllstein på nyere del.

Utvendig halvtak på S-vegg påbygd i senere tid (1995-1999).

Bygning nr. 5 - Materialbrygge

Brygge i 3 etasjer pluss loft til lagring av skipsmaterialer.

- Hovedkonstruksjon i stavlin med en ekstra bærende stolperække midt i konstruksjonen.
- I første etasje er konstruksjonen i dag murt teglstein, men eldre fotografier samt spor i konstruksjonen viser at den opprinnelige konstruksjonen er av tre også her.
- Saltak. Åssperretak med 3 leåser, samt hanebjelker. Kantlagte takbord (?). Enkelkrummet pannestein av tegl, på nordre takflate (vestre halvdel) bølgeblikk.
- Kledning kantstilt vertikalpanel. Rødmalt.
- Kranbjelke øverste i gavlveggen mot Ø.
- Beslag til flaggstang i øvre del av Ø-gavl.
- På SØ hjørne en gjenværende treklamp etter sagbukk for håndsaging av skipstømmer.
- Takrenner av uthulte trestokker, nedløpsrenner av spikrete trekasser.
- Krumvokste, avstivende knær på noen av stavene og golvåsene. Skråstivere ned til svillene av sekundært benyttede skipsdeler.
- Lufteluker i S og N fasade i 2. og 3. etasje. Dører for materialtransport i Ø-gavlvegg, samt inngangsdør i V for 3. etasje. Inngangsdør i V-enden av S-vegg, treplattung opp til denne del av gangbanen for gangspillet.
- Halvtak på V-vegg danner stueplass for spiler/spaker til gangspill.
- I 2. etasje er alle stolpene i N-veggen (bortsett fra hjørnestolpene) gjenbrukte dekkbjelker. Innhogd/innbrent inskripsjon på en av stolpene «20 Cl» samt riksvåpen (den Norske Løve) (dvs. fra et 20 kommerselesters fartøy). Trenagler til dekksp plankfeste ennå synlig i dekkbjelkene.
- I 3. etasje en langsgående drager av sekundært benyttet rundholt.
- I 1. etasje er en bærende stolpe sekundært benyttet del av skipskjøl.
- I 2. og 3 etasje er det bare golvbord ved dørene (gjenbrukte dekksp plank med trenagler) – ellers åpent, da lagrete materialer fungerte som golv.
- Malerbu i 3. etasje th. Innenfor døren i V-vegg (lite rom med 3 hyller og malingsspor på en av veggene etter avstryking av pensler).
- Innenfor døra på S-veggen i 2. etasje er det et mindre rom som kalles «Spikerlageret».
- Fra 3. etasje adgang via bratt trapp til en loftsetasje med golv.
- 2. etasje har 2 skyvedører i Ø-gavl. 3. etasje og loftsetasje har 1 skyvedør i Ø-veggen. På loftet i tillegg en luke over skyvedøra som tillater betjening av opphenget i kranbjelke som stikker ut øverst i gavlen.

FIGUR 108 BYGNING 5 MATERIALBRYGGA SETT FRA NV. TRAPP AV BETONG OPP TIL INNGANG TLL 3. ETASJE OG OPPGANG TIL VEIEN. HALVTAK PÅ GAVLEN TIL GANGSPILLSPIRER.

FIGUR 109 BYGNING 5 MATERIALBRYGGA SETT FRA S. INNGANG TIL 2. ETASJE T.V. LUKER TIL LUFFTING.

FIGUR 110 BYGNING 5 MATERIALBRYGGA SETT FRA Ø. MASTESKUR T.H.

FIGUR 111 BYGNING 5 MATERIALBRYGGA SETT MOT Ø. DØR INN TIL BRYGGAS 3. ETASJE.

Bygning nr. 6 - Vinsjhuset

Bærende konstruksjon av stålstenger og vinkeljern, klinket og sveiset sammen. Vegger delvis av bølgeblekk, delvis av berg. Bygget opp mot bergvegg som danner bakvegg og støtte for konstruksjonen. Enkelte skipsdeler sekundært vennyttet i tak og vegger. Vinsj under halvtak foran kjelhuset, bygd på verftet, til opphaling av båter på slippene. Husets funksjon: produksjon av damp til steamrennene. Oppvarming av fett/talg til slippene. Tidligere dampkjel til steamvinsj som ble erstattet av nåværende elektrisk vinsj.

FIGUR 112 BYGNING 6 VINSJSKURET. SETT FRA KRANA VEIEN. STEAMRENNE * T.H.

FIGUR 113 BYGNING 6 VINSJSKURET. TAKKONSTRUKSJON FRA INNSIDEN.

FIGUR 114 BYGNING 6 VINSJSKURET. VINSJEN. WIREN I FRAMKANT GÅR TIL SLIPPENE.

FIGUR 115 BYGNING 6 VINSJSKURET I FRAMKANT. MATERIALBRYGGA BYGNING * T.V., STORHÆLING NR. * T.H. FOR MIDTEN AV BILDET.

Uteareal nr. 7 – Mellomkaia, fortøyning/krengningsfeste

To kraftige påler for fortøyning og feste for kjølhalingsblokker(gein). Sekundært benyttet skipsmaster av oregon pine. Jernbeslag med stag i flere retninger til avstiving/støtte.

FIGUR 116 UTEAREAL NR. 7 MELLOMKAIA - FORTØYNINGSPÅLER. TO PÅLER SOM BETJENER HVER SIN HALVDEL AV MELLOMKAIA. KAI OG PÅLER FORANKRET VIA JERNSTAG TIL ET FORANKRINGSPOINT BAK.

FIGUR 117 UTEAREAL NR. 7 MELLOMKAIA - FORTØYNINGSPÅLER. SØNDRE PÅLE MED STAG/BESLAG.

FIGUR 118 UTEAREAL NR. 7 MELLOMKAIA - FORTØYNINGSPÅLER. NORDRE PÅLE MED STANG/BESLAG.

FIGUR 119 UTEAREAL NR. 7 MELLOMKAIA - FORTØYNINGSPÅLER. SØNDRE PÅLE RELATERT TIL SØNDRE HALVDEL AV MELLOMKAIA. STOPPEPÅLEN I ENDEN AV KAIA. SMIAKAIA I BAKGRUNNEN.

Uteareal nr. 8 – Mellomkaia, kaifront/kaidekke

Forstøtningsmur av gråstein, tørrmurt naturstein. Bærende konstruksjon av tre over og utenfor med sekundært benyttet kranmast fra tidligere vippekran, synlig under kaidekket. Kaipåler i framkant opprinnelig skråstilt for å tillate kjølhaling/krenging av båter, forandret til loddrette kaipåler etter 1986. Nyere kaidekke på 1980-tallet, kaifronten ble da flyttet 2 – 3 meter utover sjøen for å få bedre opplagsdybde.

Kaipåle i kaias sørvestre ende en sekundært brukt skipsmast av oregon pine, brukt til bremsing via tau ved sjøsetting på slippene

Kaia er vinklet for å gi plass til kjølhaling av to skip samtidig.

FIGUR 120 UTEAREAL NR. 8 MELLOMKAIA - KAIFRONT/DEKKE. KAIFRONT AV STEIN SES UNDER TREKONSTRUKSJONEN, MED BREMSEPÅLE I BAKKANT AV STEINSETNING OG FORANKRET I DENNE. TREKAIA FORNYET PÅ 1980-TALLET, VESENTLIG DELER AV DEN OPPRINNELIGE UNDERLIGGENDE KONSTRUKSJON BEVA

FIGUR 121 UTEAREAL NR. 8 MELLOMKAIA - KAIFRONT/DEKKE. RELASJON MELLOM KAIFRONTEN OG FORTØYNINGSPÅLENE UTEAREAL NR. 7.

Uteareal nr. 9 - Tømmerdokk

Til impregnering av skipstømmer. Selve tømmerdokka er fylt igjen, men steinsetting, trefending og natursteinsmuring fra dokkas kanter er ennå synlige, sammen med en sekundært benyttet skipsdel (kjøl) til fortøyning, feste av materialer.

FIGUR 122 UTEAREAL NR. 9 TØMMERDOKK. TREKAI I FRAMKANT AV BILDET OVER YTTERSTE DEL AV DEN GJENFYLTE TØMMERDOKKEN. BEKHUSKAIA, UTEAREAL NR. 17, I BAKKANT DANNER NORDRE SIDE AV TØMMERDOKKEN.

FIGUR 123 UTEAREAL NR. 9 TØMMERDOKK. TREKAI OVER DEN GJENFYLTE TØMMERDOKKEN, FYLLMASSE SYNLIG UNDER. T.H. FRONTEN AV UTEAREAL NR. 17, BEKHUSKAIA.

Uteareal nr. 10 - Steamrenne

2 steamrenner til damping av skipsmaterialer, den ene over den andre. Den øverste av en sammenspikret kasse av tre, den andre firkantet, sammensveiset metallbeholder, begge med dør/lokk foran. Begge tilkoppet med rør inn til steamkjele i vinsjhuset. Steamrenna av stål opprinnelig fra Storvik mek. Verksted.

FIGUR 124 STEAMRENNER UTEAREAL NR. 10. VINSJKUR T.H.

FIGUR 125 STEAMRENNE UTEAREAL NR. 10 I RELASJON TIL BYGNINGNR. 6 VINSJHUSET. ØVERSTE TALJE TIL UTEAREAL NR. 11 SLIPP STORHÆLING I FORGRUNNEN.

Uteareal nr. 11 – Slipp, Storhælingen

Den største av slippene, kalt «Storhælingen». (Av det dansk/norske ord for slipp: helling.) Til slippetting av fartøyer.

En midtsliskslipp med renne for slisk i midten. Slagbeiter på hver side som underlag for løse treputer og kiler under slippsetting. Konstruksjon av tre med feste, beslag av stål, Fundament dels av betong, dels av naturstein.

Opphaling fra vinsjhuset med wire festet med sjakkell til slisken.

Nåværende slipp en rekonstruksjon fra 1995 basert på fotografier, tegninger og informantopplysninger (levende informanter ved rekonstruksjonen). Fundamentet delvis opprinnelige deler som ble avdekket ved utgraving, bl.a. et sekundært benyttet skipsror av tre.

FIGUR 126 UTEAREAL NR. 11 SLIPP - STORHÆLING. I FORGRUNN STORHÆLING. MELLOM DEN OG VERKSTEDBYGNING ER MELLOMHÆLINGEN. STORHÆLINGEN ER BYGD SOM DE ELDRE SLIPPENE MED TØMREDE FUNDAMENTER, FESTET MED HAKER, SOM LIGGER SOM NATURSTEIN.

FIGUR 127 UTEAREAL NR. 11 SLIPP STORHÆLING. HER SES SLIPPHODET RETNINGEN VINSJEN.

Uteareal nr. 12 – Slipp, Mellomhælingen

Den mellomste av slippene, kalt «Mellomhælingen». Til slippsetting av fartøyer.

Konstruksjon av tre med feste, beslag av stål, fundament dels av betong, dels av naturstein. Med en ramme som strekker over midtrenna og slagbeitene på hver side. Flere armer med bevegelige bukker til understøttelse. Rammen glir på renna/slagbeiter.

Opphaling fra vinsjhuset med wire festet med sjakkell til slisken.

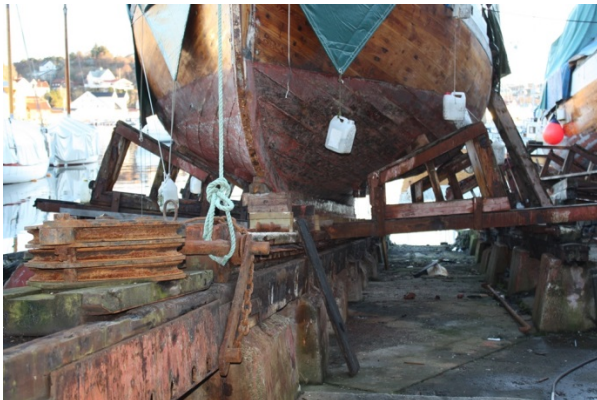
Verftet bygde om slippene fra midtslisk til denne formen på slutten av 1940-tallet, delvis på grunn av driftskostnader, delvis på grunn av endringene i skipsfasongene. Nåværende slipp opprinnelig og i bruk i hele driftsperioden.

FIGUR 128 UTEAREAL NR. 12 SLIPP "MELLOMHÆLING". SLIPPHODET. T.H. HODET PÅ "VOGNS" SOM GLIR PÅ SLISKEN OG SLAGBEITENE (SIDEBANENE). TREPLATTING SOM SLITELAG; BLOKK MED FESTE LØSNES FRA VOGNA OG LØFTES NED. I BAKGRUNNEN, BÅT PÅ SLIP UTEAREAL NR. 11 "STORHÆLING".

FIGUR 129 UTEAREAL NR. 12 SLIPP "MELLOMHÆLING". SLIPPHODET SETT FRA NORDRE SIDE, MED MIDTRENNE OG STYRBORD SLAGBEITE. KASTEBLOKK TIL UTHALERWIRE FESTE I SLIPPHODET. TREFENDRING FOR Å HINDRE SLITASJE PÅ WIRE.

FIGUR 130 UTEAREAL NR. 12 SLIPP "MELLOMHÆLING". VOGNA PÅ MIDTRENNA MED SLAGBEITE PÅ HVER SIDE. BUKKER PÅ VOGNA GLIR UT OG UT, HOLDT PÅ Plass AV JERNBESLAG UNDER.

FIGUR 131 UTEAREAL NR. 12 SLIPP "MELLOMHÆLING". LÅSING AV SLIPVAGNA TIL MIDTRENNE MED "BRILLER", DVS. EN LENGDE MED FLATJERN MED ØYE I HVER ENDE SOM SMETTER OVER KRAFTIGE JERNSTANG LENGDER.

Uteareal nr. 13 Slipp, Litjhælingen

Den minste av slippene, kalt «Litjhæling». Til slippsetting av fartøyer.

Konstruksjon av tre med feste, beslag av stål, fundament dels av betong, dels av naturstein. Med en ramme som strekker over midtrenna og slagbeitene på hver side. Flere armer med bevegelige bukker til understøttelse. Rammen glir på renna/slagbeiter.

Opphaling fra vinsjhuset med wire festet med sjakkkel til slisken.

Verftet bygde om slippene fra midtstisk til denne formen på slutten av 1940-tallet, delvis på grunn av driftskostnader, delvis på grunn av endringene i skipsfasongene. Nåværende slipp opprinnelig og i bruk i hele driftsperioden.

FIGUR 132 UTEAREAL NR. 13 SLIPP "LITJHÆLING". SETT MOT SV. HODET PÅ SLIPPEN MED BLOKKER. TREFENDRING FOR Å HINDRE SLITASJE PÅ WIRE. FUNDAMENT AV BETONG OG STEIN. VOGN MED BEVEGELIGE BUKKER SOM STØTTER BÅTEN PÅ SLIPP.

FIGUR 133 UTEAREAL NR. 13 SLIPP "LITJHÆLING". SETT MOT SV. STYRBORDBSIDE AV SLIPPEN. FUNDAMENTER UNDER SLAGBEITE DVS. SIDEBANEN.

Uteareal nr. 14 - Smikaia

Smikaia. Kaifront av naturstein, gråstein. Fendring dels med rundstokker, dels med sekundært brukt slipdeler (midtslisk) fra den gamle slippen «Storhæling». Denne sekundære bruken er typisk for verftet og bør inngå i restaureringspraksisen.

FIGUR 134 UTEAREAL NR. 14 SMIKAIA. BETONGDEKKE, NATURSTEIN I KAIFRON MED TREFENDRING. OFFENTLIG GANGVEI GJENNOM VERFTET. KRAN NR. 16 MIDT PÅ BILDET.

Smikaia danner grensen mot slippene og ble også brukt i sammenheng med mastebukken (uttak og isetting av master). Mastebukken ble demontert etter 1945. Smikaia ble fremdeles brukt som krankai, men da med mindre kraner. Betongdekke på kaia. Kaia strekker seg helt til eiendommens grense i S. En fortøyningspåle på bergknaus ved tomtegrensen i S er avmerket på bykartet fra 1854.

FIGUR 135 UTEAREAL NR. 14 SMIKAIA. FORTØYNINGSRING FRA FØR 1854.

Uteareal nr. 15 - Kran

Kran av tre, med sveivespill med trommel til kranwire. Kran på Smikaia. Krana er nedfelt i kaidekket og dreibare om en stålspiss i enden av kranstolpen. Brukt til mindre laster, varer fra robåt osv. Eldre fotografier viser en slik kran på Bekhuskaia.

FIGUR 136 UTEAREAL NR. 15 KRAN.

FIGUR 137 UTEAREAL NR. 15 KRAN.

Uteareal nr. 16 - Kran

Kran på Smikaia til oppheising av tyngre gjenstander, mindre båter, varer osv.

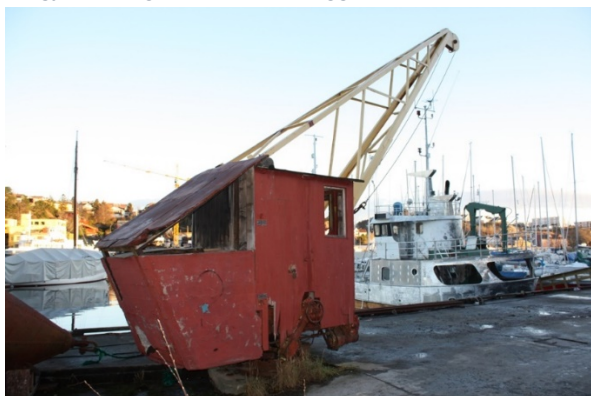
En stålfot med påbygd førerhus av tre, kranarm av stålfagverk og kontravekt av betong. Elektromotor driver både krantrommelen og dreining av kranen. Kranens fundament er en kanonlavett (tysk antiluftskyts fra 2. verdenskrig).

FIGUR 138 UTEAREAL NR. 16 KRAN. SETT MOT N. TROMMEL TIL VINSJWIRE I BUNNEN AV KRANHUSET.

FIGUR 139 UTEAREAL NR. 16 KRAN. SETT MOT SØ.

FIGUR 140 UTEAREAL NR. 16 KRAN. MOTVEKT/LODD AV BETONG I BAKKANT.

FIGUR 141 UTEAREAL NR. 16 KRAN. INNSIDEN, FUNDAMENT FOR SKYTS.

Uteareal nr. 17 - Bekhuskaia

Bekhuskaia. Den nordligste av kaiene på verftet. Opprinnelig bygd på en liten holme med trekai som forbindelse til land. Rester av kaifront av naturstein, trefending. Bekhuset der bek og talg ble smeltet sto på denne kaia, lengst mulig vekk fra den øvrige bebyggelsen pga. brannfaren. Bekhuset var murt i teglstein.

FIGUR 142 UTEAREAL NR. 17 KAI BEKHUSKAIA. BETONGKANT VISER DET SOM VAR KAIAS SØNDRE KANT MOT TØMMERDOKKEN.

FIGUR 143 UTEAREAL NR. 17 KAI BEKHUSKAIA. KAIFRON SETT MOT V.

FIGUR 144 UTEAREAL NR. 17 KAI BEKHUSKAIA. SETT MOT V. TØMMERDOKK T.V. BEKHUSKAIA T.H.

FIGUR 145 UTEAREAL NR. 17 KAI BEKHUSKAIA. DETALJ FASADEN. BETONG STØPT UTENPÅ NATURSTEINKAI.

Uteareal nr. 18 – Mastefjæra

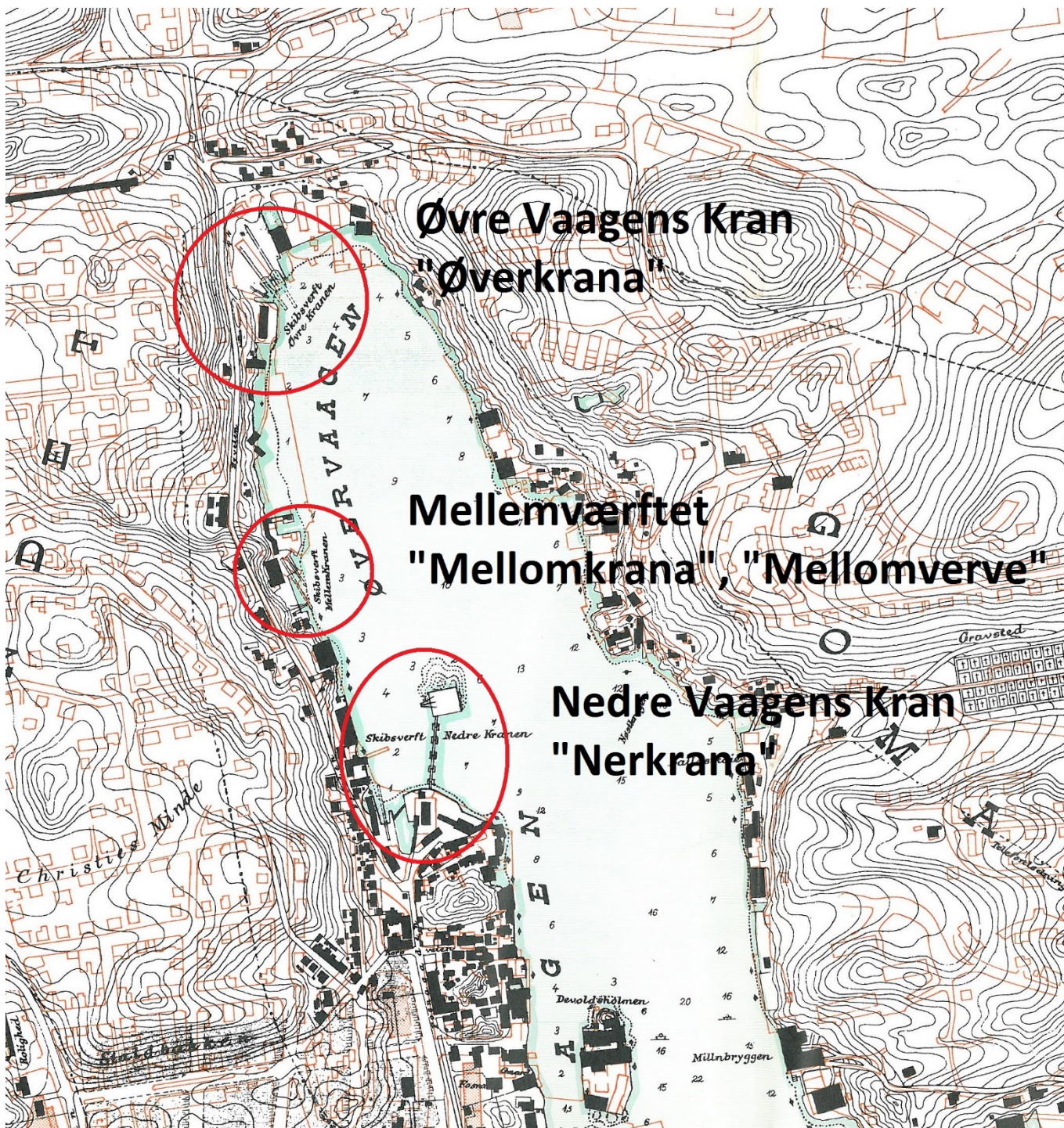

FIGUR 146 UTEAREAL NR. 18 MASTEFJÆRA. MASTETØMMERET LÅ LANGS DEN GULE BRYGGA HELT OPP TIL HØYRE BILDEKANT.

Et viktig område for verftsdrifta, men som ikke hørte til eiendommen. Før området ble fylt ut ca. 1960 gikk flomålet helt inn til det bratte terrenget i vest. I fjær her lå mastetømmeret til impregnering i sjøvann. I og med at de ble tørrlagt 2 ganger i døgnet, kunne de ligge lenge uten fare for angrep fra sjøkreps, pælemark m.m. Området ligger i dag i det innregulerte bufferet mot eiendommen i nord, som eies av Kristiansund kommune og leies av Kristiansund Småbåtlag.

Historie

Et verft i Vågen

De to eldste verftene i Vågen (og i Kristiansund) ble grunnlagt på slutten av 1700-tallet: Nedre Vaagen verft i 1787 og Øvre Vaagen verft i 1800. Nedre Vaagen verft eller «Nerkrana» begge verftene forsynte byens voksende innenriks- og utenriksflåte med nybygg, ombygging og reparasjon. På midten av 1800-tallet ble det anlagt et verft midt mellom disse to – Mellemværftet (eller Mellomverve i dagligtale)

fikk navnet sitt av plasseringen. Verftets grunnleggelse er noe uklart. Det figurerer ikke på amtets oversikter før slutten av 1860-tallet men i en notis i en offentlig statistikk til departementet står det at verftet har vært i drift siden 1856. Verftets grunnlegger var Nils Petter Holm, medlem av en skipsbyggmesterslekt som var involvert i de fleste av verftene i Kristiansund i første halvdel av 1800-tallet. Holm-slekta hadde sitt

utspring i den danske skipsbyggmesteren Ambrosius Holm.

Området der Mellemværftet ligger omtales i eldre skrifter som et «jægtoppsett», dvs. områder der jektene kunne landsettes for reparasjon/vedlikehold eller for overvintring. Berglandskapet i Kristiansundsøyene har få slike oppsett og de var svært oppskattet. I minst ett tilfelle beholdt en kjøpmann retten til jekteoppsett på en eiendom han solgte til andre. Det å kunne landsette 1700-tallets jekter og storbåter for vinteren var en nødvendig og viktig del av handelsvirksomheten. Området der Mellemværftet ligger har altså i utgangspunktet tillatt

landsetting av mindre farkoster. Virksomheten har trolig gradvis tatt seg opp til noe mer omfattende slik at et bestemt årstall for grunnleggingen er vanskelig å gi.

Mellemværftet, slik det gjengitt i Bäckströms kart publisert i 1885 reflekterer et verft anlagt med utgangspunkt i eksisterende topografi. Der er den største slippen nærmest land og nesten parallelt med det. Opprinnelig har terrenget og sjødybden ved land har tillatt landsetting av relativt store båter. Når behovet for å utvide anlegget og slippstørrelsene har meldt seg, har man oppnådd dette med å fylle utover i sjøen og endre på slippkonstellasjonen. Samtidig har

økt virksomhet krevd større og mer moderne lokaler, også for tømmerne. Dette stemmer godt med inntrykket av verftsområdet i dag som en utfylling med den største slippen ytterst.

Mellemværftet i den utformingen vi kjenner i dag er blitt til i perioden 1887-1890.

FIGUR 147 UTSNITT FRA STADSINGENIØR BÄCKSTRÖMS KART PUBLISERT 1885. VERSKTEDBYGGET ER PÅ PLESS. DE LANGE SMALE BYGNINGENE NORD FOR DET OMTALES SOM TØRERBODER I BRANNTAKSTENE. DE ERSTATTES AV HOVEDBYGGET OG MATERIALBRYGGA I PERIODEN 1887 -1890. HER SER MAN OGSÅ BEDRE AT BEKHUSKAIA ER EN HOLME FORBUNDET MED LAND MED EN KAI.

FIGUR 149 UDATERT KARTSKISSE. KAN ETTER DETALJENE DATERES TIL TIDSRUMMET 1891 - 1900. "FIRKANTENE" ANGIR GANGSPILL, DEN ENESTE KRAFTKILDE PÅ VERFTS-OMRÅDET FØR STEAMVINSJ BLE INSTALLERT FOR SLIPPENE EN GANG ETTER 1900.

På midten av 1870-tallet bygges det som i dag omtales som verkstedbygget. I den eldste branntaksten omtales bygget som «mekanisk smidje». Det er trolig det første bygget som reises i Romsdals Amt som mekanisk verksted. Dette skjer etter flere tiår med eventyrlig vekst i byens handelsliv, eksportvirksomhet og økonomi.

Dampskipenes inntog krevde utbygging av slik virksomhet og kompetanse, men verkstedet må også ses i lys av mekanisering av håndverket og industrien i området. 1870-tallet så en rekke etableringer av industriell karakter i omlandet: ullvarefabrikker, tønnefabrikker (deriblant Norges største), tranbrennerier m.m. Dessuten ble håndverket mekanisert nettopp i 1870- 1880-årene. Selv om verftets arkiv før 1900 er ikke bevart, vet vi fra andre kilder at dette verkstedet leverte produkter og tjenester ikke bare til skipsfarten, men også til industrien og håndverket. Dette var en viktig del av virksomheten fram til 1. verdens krig. Det er verkstedbygget og aktiviteten der som knytter gjør Mellemværftet til et viktig kulturminne for industri- og teknologihistorie, i tillegg til den maritime historien.

Etter få år selges verftet videre til et triumvirat av eiere, A. Andersen, Peter Eriksen og Markus Holden. Selv om alle tre eier parter i virksomheten, får den navnet «A. Andersen & Co.» Etter få år reises de fleste av byggene som i dag står på verftet. Kartet fra ca. 1895 viser et verft som er til forveksling lik dagens verft. Alle firkantene som angir gangspill røper imidlertid at drivkraften for kranene, slippene og verkstedene var ennå hånd- og fotkraft.

Mellemværftet bygges ut og øker sin kapasitet i en periode der Kristiansunds utenriksseilflåte først reduseres kraftig, etter hvert utvikles. Det er først og fremst andre verft i byen som har bygd og reparert utenriksflåten: Nerkrana og Bjørnehaugens verft. At Mellemværftet likevel øker i denne perioden skyldes at de hadde fokus på innenriksflåten, slofartsflåten. Nordmøre øker antall seilende frakteskip i denne perioden og flere av de mest kjente jakter og galeaser som er restaurert i moderne tid er bygd på Nordmøre. De aller fleste av disse har hatt en tilknytning til Mellemværftet. Den siste jakt bygd i Norge, jakt «Fosna», ble bygd på smikaia på Mellemværftet på spekulasjon i 1914. Av eksisterende jakter/galeaser i dag er «Skreien» bygd på Mellemværftet, «Svanhild» og «Dyrafjeld» m.fl. er bygd på Nordmøre mens de

aller fleste har vært innom Mellemværftet til vedlikehold eller reparasjon på et eller annet tidspunkt. Mellemværftet har derfor en sentral posisjon som landanlegg for Norges flytende kulturminner.

De bevarte protokollene viser utallige slippsettinger av jakter, galeaser, slupper, kuttere osv. Mellemværftet hadde en sentral rolle vis-à-vis kystfrakteflåten. Og Kristiansund var den siste viktige havn for «arbeidende seilskip» i Norge. De siste seilfrakterne ble ikke motorisert før midten av 1950-tallet.

I tiden 1910 – 1940 var Mellemværftet likevel en sentral aktør i omriggingen og etter hvert nedrigging og motorisering av slofartsflåten. Etter 2. verdenskrig blir slippene ombygd for å kunne landsette moderne båttypen og skrogformer. Mekanisk arbeid blir viktigere, men treskip vedlikeholdes, ombygges og repareres helt fram til ordinær drift opphører rundt 1968. I ti år er verftet et annekset for Kristiansund mekaniske verksted på andre siden av Vågen. Drifta blir lagt helt ned i 1978. I perioden 1978 – 1984 er verftet tilholdssted for flere private fartøyvernprosjekter som nyter godt av at det levende miljøet med eldre skipstømrere som ennå fantes i byen. I 1984 blir verftet reddet fra rivning med tilskudd fra Miljøverndepartementet og Kristiansund kommune. Verftet organiseres som avdeling av Nordmøre museum, men med egen eierforening der Nordmøre museum, Kristiansund kommune, Møre og Romsdal fylke og foreningsmedlemmer sitter i styret. I 2000 overføres verftet til Nordmøre museum som ledd i konsolideringsprosessen.

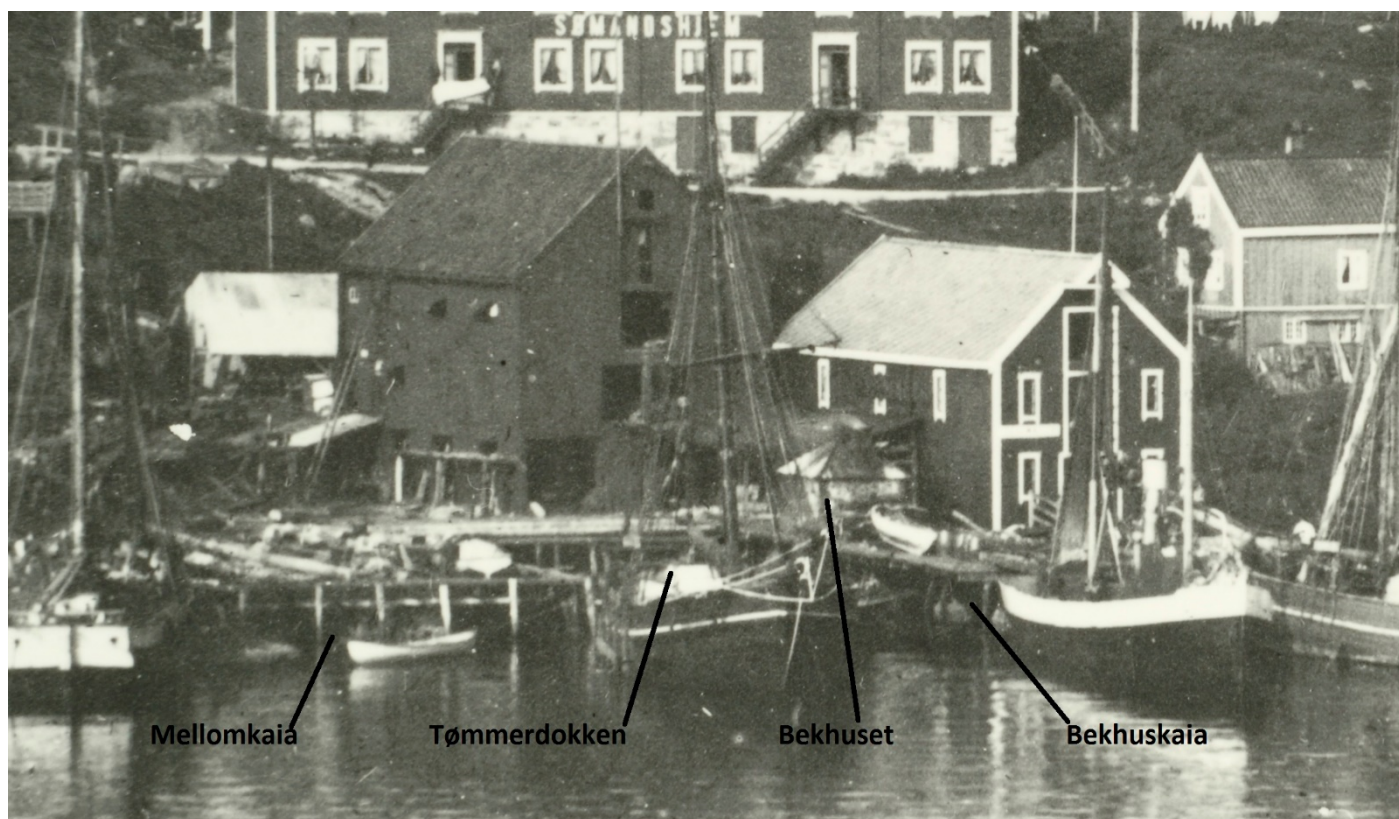
I perioden 1984 til ca. 1994 ble verftet satt i stand med stor dugnadsinnsats, tilskudd fra ulike offentlige instanser og samt, fra 1986 et fast lønnstilskudd til slippmester takket være status som avdeling av Nordmøre museum. I en periode med stor arbeidsledighet i Kristiansund var mange eldre, arbeidsledige verftsarbeidere innom verftet på ulike ledighetstiltak. Dette skapte en arena for overføring av kunnskap, erfaring og innsikt da folk som hadde arbeidet på dette verftet og andre i byen i flere tiår, jobbet side om side med de som skulle jobbe på verftet i framtida. Perioden ca. 1995 – 2005 var en periode der man drev verftet med betalte oppdrag. På det meste var det 11 mann i arbeid og årsomsetningen kunne komme opp i 4 millioner kroner (datids kroner). I samme periode startet man med lærlinger i trebåtbyggerfaget og skipssmedfaget. 5 trebåtbyggere og 1 smed tok svennebrev i denne perioden. Flere store oppdrag ble gjennomført med godt resultat, bl.a. d/s Thorolf. Det var imidlertid vanskelig å drive rasjonelt på det gamle anlegget, og nødvendige moderniseringer og forbedringer var utelukket pga. verftets høye verneverdi. I 2004/5 ble slik drift avvirket. Vedlikehold av anlegget hadde vært nedprioritert i perioden og etterslepet ble delvis utbedret i perioden 2005 – 2009 med store tilskudd fra kommune, fylket og Riksantikvaren. De siste årene har istandsettingsarbeidet fortsatt innenfor eksisterende budsjettammer. Det arbeides med en aktiviseringsplan for alle museets anlegg i Vågen.

Historiske foto

FIGUR 150 FOTO AV MELLEMVÆRFET OG VÅGEN CA. 1900. HER SER MAN TYDELIG AT BEKHUSKAIA ER DANNET AV EN LITEN HOLME MED KAI FRA LAND. MASTETØMMERET LIGGER I MASTEFJÆRA; UTEAREAL NR. 18. FJÆREGRUNNEN FRA MELLEMVÆRFET TIL ØVRE VÅGEN HET "HOLMFJÆRA".

FIGUR 151 DET NORDLIGE DEL AV MELLEMVÆRFET RUNDT 1905. SAGBRUKKEN MOT MATERIALBRYGGA ER TYDELIG.

FIGUR 152 MELLEMVÆRFET SETT FRA KRANAVEIEN MOT NØ. CA . 1930. KRUM PANNESTEIN PÅ TAKET AV HOVEDHUSET. UTEDO I ENDEN AV UTHUSET, NÅ FJERNET.

FIGUR 153 S/J MATHILDE, NÅ PÅ HARDANGER FARTØYVERNSENTER, BLE OMBYGD TIL MOTORFARTØY VED MELLEMVÆRFET I 1942 OG GITT NAVNET "KARI LOUISE". MELLEMVÆRFET VAR SENTRAL I MOTORISERINGEN AV KYSTFRAKTEFLÅTEN I PERIODEN 1920 - 1950.

